Ortutay Péter

BÁLINT NAPI MESE, HAB NÉLKÜL

Nagyon hideg idő volt ezen a ködös és párás, zimankós napon, ezért még szorosabbra húztam magamon a téli kabátomat, amin igyekeztem minél szaporábban szedni a lábam, hogy felmelegedjek a szokatlanul üres korzón. Disznóság, február közepén se nap, se meleg, ki hallott már ilyet Ungváron! Pedig mindig, és mennyire reménykedve, mondtuk a hideg télidőben, amikor esett a hó, és mínusz tíz fok volt kint a levegő, és majd megfagytunk, ha kiléptünk az utcára divatosan rövid télikabátunkban, vékonytalpú félcipőnkben, hogy sebaj, január, február, s itt a nyár. De valahogy nem úgy nézett ki, hogy most valóra válik ez a reménykedő jóslat. Szidtam is az időjárást magamban, mint a bokrot, mert valahogy nagyon fáztam, amikor megpaskolta a bal vállamat valaki hátulról. Ismerős volt ez a paskolás, két gyors, és aztán szünet, majd még egy, és ezért rögvest a jobb vállam fölé néztem. Eltaláltam. Ő, mármint a kedves Vili barátom, szokott imígyen, ily kedvesen barátaival viccelődni. Azt várta ui., hogy az illető afelé fog nézni, ahol megérintették, és ott persze, hogy nem lát semmit és senkit. Akkor meg lehet nevetni azon, hogy ez a haver milyen barom. De azért nem jött zavarba attól, hogy ráhibáztam, s ezzel elrontottam a jókedvét, mert köszönés helyett angolul kérdezte vigyorogva:

– *Antcha cold?* [1]

– *Yes, I am* – válaszoltam roppant bölcsen, hogy lássa, kivel van dolga.

– No, akkor biztosan nem fogsz elutasítani, ha meghívlak egy Izabellára. Esetleg kettőre. Vagy igen? Csak ide a Szkálába. Itt van, ni, az orrunk előtt.

Nem igazán tudtam ellenállni szívélyes invitálásának, pláne az után, hogy elmondta, per pillanat és most nincs pénze, mert még nem kapott honoráriumot, de hamarosan kap, ezért nem bánja, ha én állom a cechet, de majd legközelebb, Isten bizony, ő fizet. – Isten bizony – mondta, és megismételte. – Isten bizony.

– Oké – mondtam, megint csak nagy okosan amerikaiul. – Menjünk.

Ott aztán, mármint bent a Szkálában, megeredt az én Vilikém nyelve. Szóhoz se hagyott jutni, mert csak beszélt és beszélt. Amúgy se volt túlzot-

tan szófukar, de mivel gyanítottam, hogy szívélyes invitálásának lehetett egy másik, kisebb oka is, mégpedig az, hogy már előtte is ivott egy keveset valamelyik jófajtából, de az is lehet, hogy vodkát vagy konyakot egy kis sörrel kísérőnek, és mint minden rendes ungvári álkás,[2] ettől ő is borzasztóan megszomjazhatott. Ezért hagytam, hogy beszéljen. Közben rendeltem is két pohárral. Vagyis nem rendeltem, hanem letettem eléje. Mert úgy látszik, ezen a napon a többi borissza ungvári honfitársam is igencsak fázhatott, mert a *gyevuska* előtt a pultnál többen is vártak sorukra, majdhogynem tolongtak, hogy mielőbb megkapják azt a mismást.[3] – *Mis-más? Mis-más?* – kérdezte a legtöbbtől a *gyevuska* oroszos hanglejtéssel, és már tolta is oda egyik kezével a poharat a kuncsaftnak, míg a másikkal begyűjtötte a pénzt. Rólam tudta, hogy a prominensebb vendégei közé tartozom, mint törzsvendég és újságíró, ezért nem mismást adott a drága, hanem szótlanul kitöltötte az Izabellát két pohárba, amikor mutattam neki két ujjammal, hogy hányat kérek, és mosolytalanul elém tolta. No, ezt a két poharat tettem Vili elé, hogy aztán melléje telepedjek a priccsen a mindig kocsmai zsongástól zajos cigarettafüstös Szkálában a korzón.

– Hát aztán tudod-e, komám, hogy milyen nap van ma? – kérdezte Vili, miután húzott egy jót a poharából.

– Már hogyne tudnám – mondtam. – Szerda.

– Jó, jó, de hányadika? – erősködött az én Vilim tovább.

– Talán február 15. – mondtam.– De nem, az csak holnap lesz. Ma tizennegyedike van.

– Okos vagy komám, nagyon okos – mondta Vili gúnyosan. – És az meg milyen nap?

– Honnan tudjam? Semmilyen – feleltem bosszankodva.

– Pedig illene tudnod – vágta rá Vili gyorsan. – Ma van Bálint napja.

– Na és? S az meg miért érdekes? – kérdeztem.

– Van feleséged?

– Persze, hogy van. Te is ismered Mariskát, nem?

– És szereted?

– Már hogyne szeretném. Kutya kötelességem.

– Akkor mit adtál neki ezen a napon?

– Semmit. Mit kellett volna adnom?

– Ejnye-bejnye, komám – csóválta a fejét Vili és vigyorgott hozzá vidáman, ám egy kis enyhe gúnnyal a hangjában. – Hát nem tudtad, hogy szerte az egész világon, de Amerikában mindenképpen, ez a nap Valentin nap,

Valentine's Day. S ezen a napon elhalmozza egymást virággal, bonbonnal meg ki tudja még milyen micsodával az a sok szerelmes. Ezek szerint ti már nem is vagytok szerelmesek?

– De igen – mondtam. – Nagyon is szeretjük egymást Mariskával. De ez a nap sem nekünk, sem az oroszoknak, vagyis itt a Szojuzában nem ünnep. Eszembe se jutott az ajándékozás, se nekem, se neki. Majd március nyolcadikán, a nemzetközi nőnapon. Az az igazi nagy ünnep, barátom, amikor minden valamirevaló orosz nő, aki ad magára, a sárga földig leissza magát sörrel, borral, vodkával. Brezsnyev elvtárs még szabadnappá is tette. Nem tudtad?

– De. Szóval azt mondod, hogy a Valentin nap nem ünnep – szólt Vili bölcsen. – Ugyanakkor én azt hiszem, hogy egy-két évtized, vagy akár egy-két év múlva az lesz. Mert hát módi, tudod? És az emberek szeretik a módit. Ergo terjed is majd, mint a nátha.

– Lehet – mondtam elgondolkodva. – A nyugati imperializmus is teszi a dolgát, nemcsak a szovjet. És akkor te kit fogsz megajándékozni?

– Mármint én? Nekem mindig csak két lányt, ill. két nőt kell majd megajándékoznom?

– Ne légy ilyen cinikus, haver. És ki az a kettő?

– Hát az egyiknek Fű, a másiknak meg Fa a neve. Tudod, én mindig folyamatosan szerelmes vagyok mostanában. Fűbe, fába. Vagyis mindig van egy csinos lány, egy szép nő, akibe halálosan szerelmes tudok lenni az adott pillanatban.

– Ha-ha – nevettem udvariasan, mert tudtam, hogy a Vilinek sokszor van nagyzási mániája.

– Tudod, talán jogos, hogy kinevetsz. Mert az igazság az – mondta Vili most már egészen szomorú arccal –, hogy én nem hiszek az igazi nagy szerelemben. Mert nincs. És ha van, az nem olyan, hogy mindent legyőz. Van, amit nem tud legyőzni, ami erősebb, mint a szerelem.

– Biztos nem is voltál szerelmes, Vilikém, ha ezt mondod. Mert mi lehet erősebb, mint a szerelem. Az a sok óda a kedveshez, a gyönyörű egyetlen, utolérhetetlen nőhöz, az a sok szonett, meg Rómeó és Júlia, az neked smafu? Egyszerűen neked fogalmad sincs arról, hogy mi a szerelem. Valld be, hogy sosem voltál szerelmes, Vili barátom.

– De igen, voltam – mondta szomorúan.

– És kibe, ha szabad tudnom?

– Szabad – felelte Vili. – Egyszer még kamasz koromban, egy szép szőke tornásznőbe, velem egyidős volt a kislány, és Gálya Mihajlovának hívták.

A hármas számú orosz iskolába járt, s ő is Marcsák Jani bácsinál edzett a kettes iskolában, mint én. Mindig néztem, ahogy ült a padon, vagy ahogy dolgozott a gerendán, a korláton, a talajon, bámultam, hogy milyen szép, és akkor valahogy mindig elszorult a szívem, de sosem gondoltam arra, hogy mi lenne, ha mi ketten egyszer valahol egyedül vagy ilyesmi… Csak szerettem és kész. Sosem mondtam neki, nem is mertem, mert úgy gondoltam, hogy kinevet, és akkor én elsüllyedek szégyenemben.

– És? – kérdeztem. Kezdtem már kíváncsi lenni.

– Nincs és – mondta Vili. – Leérettségiztünk, én a tízes iskolában, ő a hármasban, én abbahagytam a tornát, ő nem, de nem tudom, mi lett vele. Illetve tudom, hallottam valakitől, hogy később Leningrádba[4] ment tanulni. És talán ott is maradt. De a lényeg, hogy én többé nem láttam. Csak a szívem fájt utána sokáig.

– Szóval itt maradtál szerelem és nő nélkül?

– No, azért nem egészen. Voltak barátnőim, de nem voltam szerelmes, mert valahogy csak a Gálya képe élt bennem. De aztán…

Vili itt elhallgatott.

– Aztán mi volt? – faggattam. – Mondd, ha már elkezdted.

– Végül is elmondhatom – szólt Vili egy nagyot sóhajtva, és fenékig ürítette a poharát. – Mint ahogy azt is, miért állítottam azt, hogy van valami, ami erősebb, mint a szerelem. Kérj még egy pohárral ebből az Izabellából, mert ki tudja, miért, de nagyon szomjas lettem. Biztos a Gálya miatt.

– Azt tudod, hogy volt feleségem, sőt ismerted is, a Katit, hisz eljártál hozzánk. Talán azt is, hogy ki és mi volt, és hogy ismerkedtünk meg egymással.

– Hallottam ezt-azt, de a részleteket nem ismerem.

– Akkor, ha megengeded, elmondom – szólt Vili s koccintásra emelte poharát.

– Hallgatlak – mondtam, mert mást nem is mondhattam volna, hisz tudtam, hogyha Vilinek mesélni van kedve, akkor ő aztán mesélni fog. Mert hát ilyen nagy mesélő volt az én Vili barátom, ha ahhoz volt kedve poharazgatás közben.

– Azt biztos tudod, hogy a Katinak előttem már volt egy házassága.

– Persze – bólintottam.

– De azt már nem, hogy tulajdonképpen én voltam az oka annak, hogy elvált az első férjétől. Nem is az oka, mert, mint mondta, elvált volna ő úgy is, nélkülem is, mert már nem bírta cérnával.

– Mit nem bírt cérnával?

– Hát a férjét. Tudod, ki volt?

– Nagyjából. De azért mesélj.

– Először elmondom, hogy ki és mi volt az én Katám. Nem volt benne semmi rendkívüli. Egy kicsit szeleburdi, nagyon csinos fiatal lány volt a Kati, aki nyilván úgy gondolta, hogy mivel szép és kívánatos, meghódíthatja az egész világot. Vagy ha nem is az egész világot, hát Ungvárt mindenképpen.

Úgy-ahogy elvégezte a középiskolát. Nem volt jó tanuló, csak olyan kettes, hármas, de nem is igyekezett. Szép volt és kész. És ha megjelent akkoriban itt a korzón, az akkor divatos kis abszolút miniben, félsarkú magas cipőben, hát minden férfiember, vén vagy fiatal, csak eltátotta a száját és nem tudta levenni róla a szemét. A kortársnői meg, akik nem voltak közvetlen barátnői, persze lekurvázták. Mert hát a nők már ilyenek. Bár biztos nem volt kurva a Kati, legfeljebb csak egy kicsit (és ki nem az), de hogy csinos volt, az biztos, és ez legtöbbször elég is, hogy egy fiatal lányt leszóljanak. No meg aztán zsongtak is körülötte a férfiak, mint a legyek. Az idősebbek és a fiatalabbak egyaránt.

Ott volt köztük a leendő férj, Szvitelszki Karcsi is, aki, tudod, az egyik helyi szervezet vagy *pártorganyizációjá* fő góréjának volt egyszem fiacskája. Már akkor is nyomorék volt, de még nem tolószékes. Csak később lett az. És ez a Karcsika annak rendje s módja szerint belehabarodott a Katiba. Meg is mondta a szüleinek, akik először hallani sem akartak róla. Az ő fiacskájuk és egy kis kukorica! Na, nem, azt már nem. Ők, a felsőbb, sőt a legfelső tízezer tagjai, akik mindig és nyakig jólétben éltek, befogadjanak egy ilyen egyszerű kis valakit, egy ilyen kis ribancot. Nem, szó se lehet róla. A papa, aki párttitkár, meg megyei pártbizottsági tag, a háza előtt ott áll mindig a fekete Csajka a sofőrrel, ha dolgozni megy a nagyságos úr, és a nacsaszszony mama, akinek nem kell sorban állni húsért, vajért meg ilyesmiért a városban, mert csak elküldi a *priszlugát*[5] a párttagoknak fenntartott külön boltba, szóval, hogy ők befogadjanak házukba egy ilyen lányt, azt már nem. Nincs az az Isten! Így nem csoda, hogy a Karcsika, aki hátulgombolós kora óta mindig és mindent megkapott, s úgy el lett kényeztetve, mint a pinty, a szó szoros értelmében halálosan kétségbeesett. Ráadásul még beteg is volt szegény, ugyebár, és nemcsak testileg, de gyaníthatóan lelkileg is. Se Istene, se hazája az ilyennek, hisz tudod, hanem csak az, amit ő akar. És naná, ha egyszer meglátta a Katit, hát megkívánta. És ha egyszer a Karcsika valamit megkívánt, azt ugye neki meg is kell kapni. Mondta is a szüleinek, ha a Kati nem lesz az övé, ő bizony felakasztja magát. Vagy az Ungba ugrik. Illetve oda

nem, mert azért nem volt annyira sportos, hogy ugorjon, és már az Ung vize sem olyan mély, mit régen. Hát akkor bevesz egy marok altatót, vagy elkövet valami mataharit (vagy a harakirit – ezt a kettőt mindig összetévesztem, mondta Vili és nagyokat kacagott), szóval, vegyék tudomásul a szülei, ő a Kati nélkül nem akar élni, és ha nem varázsolják neki oda Katit az ágyába rögtön, akkor a szüleit furdalhatja a lelkiismeret egyetlen fiacskájuk halála miatt, amíg csak a földön vannak.

Mit volt mit tenni ezek után? A szerető szülők beültek bizony a fekete Csajkába, és leviziteltek a Katiék szegényes Sahta[6] környéki házában. Vittek virágot, bonbont, konyakot, gyémántos karkötőt a Juszti *juvelirnájából*[7] (komolyan) és annak rendje s módja szerint megkérték a Katika kezét. Katika nem sokat gondolkodott. Minek is tette volna? Unta már a mamát, aki szeretett félrelépegetni az alkoholista papa mellet, a papát is, mert félt tőle, hogy megveri, sőt részegen megerőszakolja, mert már próbálkozott ilyesmivel, nem is egyszer, amikor be volt rúgva, unta a sufnit és a szegénységet, és azt mondta, *dá.*

Így hát Katika tizennyolc évesen férjhez ment Karcsihoz. Volt egy szép nagy esküvő, ettek, ittak, mulatoztak az illusztris vendégek, még Rusznák, a megyei pártbizottság első titkára is ott volt a Koronában, pardon a Verchovinában, ahol Karcsika utána ment menyasszonyának a női vécébe, mert már nem bírt gerjedelmével, és ott akarta magáévá tenni először, mielőbb, letolt gatyával. S annak ellenére, hogy a Kati nem is ellenkezett különösebben, az aktus nem sikerült az ifjú férj ejaculatio precoxa miatt. Vagyis idő előtt elsült Karcsinak a farka, és a sperma végigcsorgott fekete nadrágján legfelül. A Kati elnevette magát, és kiment. A férj sunyítva kullogott utána, ill. a férfi mosdóba, ahol megpróbálta rendbe hozni magát. Fél óráig is dörzsölte a nadrágját szivaccsal, hogy tisztességgel visszamehessen a vodkával és sörrel már jól feltankolt bendőjű részeg társaság és a nagyokat kurjantgató „nagy emberek” közé.

Így lett jó dolga a Katinak. Szép lakás, szép ruha, egy kicsit főz, ha akar, egy kicsit takarít, ha akar, és mivel nem akart állandóan otthon ülni, a férje minden ellenkezése és féltékenysége ellenére elhelyezkedett bártündérnek az Edelweis *resztoránban*. Nyolc órát ült vagy állt a pult mögött, felszolgálta az italt, ivott is, ha a vendégek meghívták, és volt társasága. Sok férfi is volt körülötte állandóan, akikkel kacérkodott. Természetesen, mivel szép volt és csinos, no meg kacéran kedves, mindenki megpróbált udvarolni is neki. Én is. Először csak finoman.

Ez eltartott úgy két-három évig. És hogy őszinte legyek, tetszett nekem a Kati. Nagyon tetszett. Meg is mondtam ezt neki egyszer, amikor arra jártam, ami nem egyszer, sőt inkább gyakran előfordult. Ő ezt tudomásul vette, de nem omlott rögtön a karjaimba. Egyszer azonban munka után még táncoltam is vele a fenti étteremben, és csókolóztunk. De aztán sokáig semmi. Vagy egy évig semmi.

Amíg egyszer, amikor ott ültem előtte a bárpultnál a széken, egészen váratlanul, minden előzetes kézsimogatás nélkül, ami egyébként szokása volt más férfiakkal is, láttam meg anélkül, hogy különösebben ellágyult volna, erősen rám nézett, elhomályosuló szemekkel, s azt mondta, egyenesen a szemembe, hogy elválik a Karcsitól, és hozzám jön feleségül, ha akarom, mert szeret. Meglepődtem, de jólesett, és forrni kezdett bennem a vér rendesen. Na, hallod, ha egy húsz, huszonegy éves nagyon szép, csinos és jó alakú fiatal nő azt mondja, hogy elválik férjétől, mert szeret, mit tudsz erre mondani neki. Nem sokat gondolkodtam. Úgyhogy egy kis ostoba bambulás, mert hát először még levegőt sem kaptam a meglepetéstől, meg még három feles után azt mondtam, hogy jó. Nagyon örülök, én is szeretem őt és feleségül veszem, ha akarja. – Akarom – mondta, és ezzel az ügy el lett intézve.

Persze, ezt az egészet az követte, hogy „őszintén" elmondta, miért is akar elválni a Karcsitól. Legfőbb sérelme az volt, hogy otthon, mármint a Karcsi szüleinek a házában kutyába sem veszik, mert egy szál nyamvadt kis érettségije van csak, semmi tisztességes szakmája, még gyors- és gépírni sem tud, és fogalma sincs arról, hogy mit írt Thomas Mann vagy Dosztojevszkij. Ezért a szülők lenézik, és a férj is csak állandóan játssza előtte az eszét azt bizonyítandó, hogy ő micsoda entellektüel, míg a Kati csak egy buta kis csaj, de facto egy senki. De még ez nem is lenne olyan nagy baj, ha az a Karcsi nem lenne halálosan féltékeny, nem azzal izélgetni nap mint nap, hogy a munkahelyén mindenkivel lefekszik, a pincérekkel és a vendégekkel is egyformán. Jó még ezt is elfogadná, hogy mondja, hisz úgysem igaz, de akkor legalább ő, a férj tudná bizonyítani neki, hogy mácsó, igazi férfi, és legalább egy héten egyszer kielégítené rendesen. De erre sem képes, mert csak egy nyamvadt kis nyomorék, mondta Kati nekem először azóta, hogy ismert.

Úgyhogy a Kati elvált, és aztán rá egy héttel titokban lementünk a homoki *zágszba,*[8] hogy Ungváron minél kevesebben tudjanak róla, és összeiratkoztunk. Vagyis házasok lettünk.

Természetesen házasságkötésünk nem maradhatott sokáig titokban, mert hát Ungvár mégsem az a nagyváros, és előbb-utóbb mindent megtudnak egymástól az emberek. Meg aztán laknunk is kellett valahol (a Kati szüleihez költöztünk, akik nem repestek ugyan az örömtől, de elfogadták a tényt, ha egyszer így alakult), meg dolgoznunk is kellett. Ám nem kellett sok idő ahhoz, hogy megtudjuk, Karcsi haragszik, s a keze messzire tud nyúlni. Megpróbált áskálódni és ártani, a szülei révén is, ott, ahol csak tudott. Katit például kirúgták a resztoránból, mert „megsértett" egy pártembert. Én is persona non grata lettem bizonyos „felsőbb" körökben. Summa summarum, csúnyán megüthettük volna a bokánkat, ha nem vigyázunk. El kellett tűnnünk valahová egy időre, de nem tudtuk, hová. Nem tudtuk, mit tegyünk, amikor mégis jött valahonnan a segítség. Mert végül is barátunk sok volt, és az egyik segített. Millbauer Zoli volt a neve ennek a barátomnak. Évfolyamtársak voltunk az egyetemen. Munkácson lakott, de felhívott valahogy, és azt mondta, hogy rám gondolt. Merthogy épp állást ajánlottak neki Kelet-Ukrajnában, a Kommunarszki[9] Kohászati Műveknél, ahol pakisztáni mérnök-tanulóknak kéne tolmácsolni. Lesz szolgálati lakás egy *kommunálkában*,[10] jó a fizetés. Ő szívesen átadná a helyét nekem, mondta, mert hát ő már nem tud menni, mivel épp arra készülnek, hogy családostul áttelepülnek Izraelbe. – Hű, Zolikám – mondtam. – Köszönöm, barátom, nagyon szépen köszönöm. Életeket mentesz… Máris megyünk.

Úgyhogy nekivágtunk. Három évig voltunk ott a Katival, és úgy nagyjából jól megvoltunk. Kati egy szupermarketben kapott állást, mint bolti eladó. Én meg angol-orosz, orosz-angol tolmács lettem egy hatalmas üzemben. Aránylag jó fizetést kaptam, jól megvoltam a kollégákkal, a külföldi diákokkal, és sokat tanultam. Az orosz-angol kohászati terminológiával együtt szinte minden munkaműveletet megismertem, töviről hegyire.

Itt már én nem bírtam tovább cérnával és félbeszakítottam Vilit.

– Figyelmesen hallgattam életrajzírásodat, kedves barátom, Vili, de ebből sehogy sem derült ki számomra, hogy mi az, ami erősebb a szerelemnél.

– Látod – szólt kenetteljesen Vili –, most épp ahhoz a helyhez értem, melyből ez kiviláglott volna, de úgy veszem észre, üres a poharam. Nem rendelnél-e még egy pohárkával, hogy hangszálaimat benedvesítsem, mert így száraz torokkal nem tudok előadni. Belátod, nem?

Beláttam, és intettem is a *gyevuskának*, hogy még kettőt: *jescso dvá.*

Miután húzott egy jó nagyot a friss csapolásból is, így folytatta.

– Tudod, a lényeg csak most jön. Nem felejtettem el, csak a végére hagytam, hogy izgalmasabb legyen. Szóval az úgy volt, hogy könnyű szívvel és

könnyű poggyásszal vágtunk neki Katival a hosszú útnak. Fiatalok voltunk és bohók, erősek és vidámak, és hát nagyon szerettük egymást, gondoltuk. Mert ha nem, akkor biztos nem házasodunk össze. És hát tele voltunk jó szándékkal meg sok szép reménnyel. Csakhogy nem volt sok pénzünk. Sőt, ha pontosabban akarok fogalmazni, szinte semmink sem volt. Arra számítottunk ui., hogyha megérkezünk, rögtön kapunk valami kis pénzt, amit leendő munkáltatóim *podjomnij*-nak mondtak, amivel ellehetünk egy darabig. Hisz ezt ígérték. És talán nem is a munkaadóim voltak a hibásak abban, hogy elszámítottuk magunkat egy kicsit. Vagy nagyon. Mert valahogy úgy jött ki a dolog, hogy péntek délután érkeztünk Kommunárszkba, éhesen, rongyosan, összefagyva, s a vonatról egyenesen a megjelölt szállásra mentünk, onnan meg az irodába. Csakhogy ott senki sem volt már. Illetve volt, de azt mondták, hogy a könyvelőség délután már nem tud pénzt kiadni. Jó, de nekünk egy kopekünk sem volt, és már egy napja nem ettünk. Talán volt még egy kis kenyérmaradékunk, úgy üresen. De pénzünk egy szál se, és senkit sem ismertünk. Úgyhogy szépen hazamentünk a szállásra, és lefeküdtünk aludni úgy, ahogy voltunk, üres gyomorral. Másnap szombaton sem vehettünk fel pénzt, mert az iroda zárva volt. Vasárnap úgyszintén. Úgyhogy két napig koplaltunk rendesen, ahogy kell. Egészen pontosan, semmit sem ettünk. Aztán jött a hétfő, amikor már mindketten kóályogtunk az éhségtől, és már biztos csak az a remény tartotta bennünk a lelket, hogy mindjárt nyit az a fránya iroda, kapunk pénzt, és… eszünk, eszünk és eszünk. Ám ahogy kinyitottam a szememet, azt láttam, hogy egy száraz kenyérhéj még ott fekszik az ablakpárkányon érintetlenül. No, ha senkinek sem kell, gondoltam, akkor én megeszem. Indultam is volna, és már-már éreztem is a talpam alatt a padló hidegét, amikor látom, hogy Kati úgy pattan ki az ágyból, mint a villám, odarohan a száraz kenyérhéjhoz, és hám, bekapja. Nem szóltam semmit. Nem mondtam Katinak, hogy hát ez az a nagy szerelem, amikor a szerelmetes feleség hagyja a párját éhen halni. Csak nyeltem hozzá egy nagyot én is. Miközben az járt a fejemben, hogyha én kaparintom meg azt a száraz kenyérhéjat először, nekem se jutott volna eszembe, hogy valakivel megosszam. Még szerelmetes nejemmel se. Lám, lám, gondoltam keserűen, egy száraz kenyérhéj is erősebb tud lenni, mint minden nagy szerelem. Az éhes bendő *omnia vincit.*[11]

Ezzel fejezte be Vili a történetét. Befejezte, felhajtotta maradék borával a poharát, amire én csak azt tudtam kinyögni feleletként, hogy: hüm. És még egyszer: hüm-hüm.

De azért azt még elmondta a Vili, persze csak az után, hogy rendeltem még két pohárral a *gyevuskától,* hogy a balul sikerült kezdés ellenére nem kellett éhen halniuk. Az iroda még délelőtt rendesen kinyitott, a könyvelő adott busásan előleget, s így rögtön egy *sztolovájába* [12] rohantak, ahol alaposan megpakolták mindenféle jóval a tálcát, és úgy mentek a pénztárhoz fizetni. Volt rajta, mármint azon a tálcán, minden, ami szem-szájnak ingere: forró gőzölgő borscs finom friss fehér kenyérrel és tejföllel, pörkölt krumplipürével, savanyúság bőven, desszert és sör is két üveggel. Akkor lepődtek meg a legjobban és váratlanul az éhes fiatalok, amikor megették a borscsot, és szomorúan kellett tudomásul venniük, hogy több jó már nem fér beléjük. A koplalástól összement a gyomruk. Így mind az a sok minden, amit magukba akartak tömni a hosszú koplalás után, a pocsékba ment. Száraz kenyérhéj miatt azonban soha többé nem kellett egymásnak szemrehányást tenni, így együttlétük folyhatott nyugodtan lelkiismeret-furdalások nélkül. Hogy aztán ez a nagy szerelem mégis elmúlt, tovaszállt, és elolvadt, mint a tavalyi hó, és hogy miért, azt Vili most nem mondta el. Majd legközelebb, gondoltam én, amikor újra beinvitál egy pohár Izabellára a Szkálába még az előtt, hogy megkapja esedékes honoráriumát, s így nekem kell állni újfent azt a fránya cechet. Mert, hogy az ihlet is megszállja Vilit, azt tőle, már meggyőződtem, csak ilyenkor lehet elvárni.

Jegyzetek:

[1] Az „aren't you cold?" (nem fázol?) lazán kiejtve.

[2] Álkás: oroszul (szleng), alkoholista.

[3] Kedvelt alkoholos itóka volt a szocialista kárpátaljai városokban a borisszák körében, a fele száraz, a fele édes bor, mert csak az édes tisztán drágább.

[4] Leningrád: ma már Szentpétervár.

[5] „Priszluga" az a személy, aki segít a házi teendők elvégzésében. Tulajdonképpen cseléd, de ilyen hivatalosan a Szovjetunióban nem volt, mert ez már ember ember általi kizsákmányolása lett volna.

[6] A Sahta Ungvár egyik szegényes külvárosa, ahol barnaszenet bányásztak még az ötvenes években is. A nevét is innen kapta. A sahta bányát jelent oroszul.

[7] Ékszeres bolt. Ungváron csak így hívták: *juvelirnájá*. Sokáig a Hrabár Juszti volt a főnöke, akit mindenki ismert.

[8] Anyakönyvhivatal röviden, oroszul.

[9] Kommunarszk: ma Alcsevszk.

[10] Kommunálka olyan lakás, ahol több lakó használja együtt a közös konyhát, toalettet, stb.

[11] Mindent legyőz, latinul.

[12] *Sztolovájá: étkezde, menza, oroszul.*